

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/676
Toplantı Tarihi/Sayısı : 28.11.2023/34
Karar Numarası : 2023/934
Başvuran : C.P.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : Kuruçay Mah. Şehit Ümit Çetingöz Cad. No:10 Merkez/BOLU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın birçok rahatsızlığı olduğu için sağlık hakkının ihlal edildiği, can güvenliğinin tehlikede olduğu, hakkında haksız yere soruşturma açıldığı, kötü muamele yasağına aykırılık teşkil ettiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda başvuran özetle;

a. Adli hükümlü olup Bolu T Tipi Ceza İnfaz Kurumuna 26/4/2022 tarihinde İzmir 3 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan zorunlu nakil yoluyla geldiğini,

b. Epilepsi, narkolepsi, astım ve Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOAİ) hastası olduğunu, belinde 3 adet fitik ve disk kayığı olduğunu, boyun fitiği, yüksek göz tansiyonu, ileri derecede şizoid kişilik bozukluğu hastalıklarının bulunduğunu, kan şekerinin düşük olduğunu, sol omzunun sürekli çıktığını, safra kesesinde taş olduğunu, bebeklik döneminde geçirmiş olduğu menenjit hastalığı sebebiyle vücudunda ileri derecede kas ve iskelet ağrıları bulunduğunu ve kronik hasta raporuna sahip olduğunu,

c. Bulunduğu ceza infaz kurumunda kendisine haksız yere birden çok kez disiplin cezası ve hücre hapsi verildiğini, intihara sürüklendiğini, sistematik işkence ve kötü muameleye maruz kaldığını, hasımları ile aynı koğuşa verildiğini ve idare tarafından birbirlerinin vurulmasının istendiğini,

ç. Bahsi geçen iddialar hakkında ailesi tarafından Bolu Cumhuriyet Başsavcılığına şikayet dilekçesi verildiğini, kamera kayıtları ile tanık ifadelerinin iddialarını destekler nitelikte olduğunu ve Kurumda can güvenliğinin olmadığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte;

a. Adli hükümlü olan başvuranın 25 yıl 110 ay 40 gün kesinleşmiş cezasının bulunduğunu, disiplin nedeniyle 26/4/2022 tarihinde İzmir 3 No'lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan nakil ile geldiğini, başvuranın Kurumlarında kalmayarak Gerede L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil gittiği,

b. Başvuranın şikayetine konu dilekçesinden ve sağlık dosyası evraklarından da anlaşılacağı üzere Kurumlarında bulunduğu süre zarfında sağlık sorunlarıyla ilgili Kurumdan veya herhangi bir personelden

şikayetinin bulunmadığını, hükümlünün sağlık sorunları ile ilgili Kurum tabipliğince muayene ve hastane sevk işlemlerinin sağlandığı,

c. Hükümlü hakkında 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 16'ncı maddesi gereğince cezasının ertelenmesinin gerekip gerekmediğine dair sağlık kurulu raporu için hastane sevk, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Akıl Hastalığı" başlığı altında düzenlenen 32'nci madde kapsamında cezai ehliyet konusunda tanzim edilen raporun alınması için hastane sevk, engellilik durumunun tespiti için rapor aldırılmak üzere ilgili hastanelere sevkini sağlandığı,

ç. Başvuranın Kurumlarına gelmeden önce bulunduğu cezaevlerinde hakkında 34 tane disiplin cezasının bulunduğunu, Kurumlarına giriş yaptığı 26/4/2023 tarihinden itibaren ise 9 adet disiplin cezasının bulunduğunu, daha önce bulunduğu ceza infaz kurumlarında kuruma sokulması yasak madde/eşya sokmak, çok sayıda ilaç içmek, pil yutmak, cam bardakla başka bir hükümlü/tutukluyu yaralamak, jilet yutmak, başka bir hükümlü/tutuklunun yüzünü kesmek ve kendisine zarar vermek gibi eylemlerinin bulunduğu bu eylemler nedeniyle çeşitli disiplin cezaları aldığını,

d. Kurumlarında bulunduğu süre zarfında almış olduğu 9 adet disiplin cezası hakkında detaylı bilgilerin sunulduğunu, başvuranın 20/5/2022 tarihinde saat 20.55'te B-4 koğuşunda sol kolunu jilet ile kestiğinin anlaşılması üzerine T/H hakkında disiplin soruşturması başlatıldığını, ilgili tutanak, adli sağlık raporu, T/H savunması ve tanık ifadelerinin birlikte değerlendirmesi neticesinde başvuran hakkında Disiplin Kurulu Başkanlığının 2/6/2022 tarih ve 2022/... sayılı kararı ile kınama cezasına dair karar verilmesi gerektiği, ancak başvuranın disiplin dosyasında kaldırılmamış disiplin cezası olduğu anlaşıldığından 5275 sayılı Kanun'un 40'ncı maddesi gereğince başvuran hakkında "1 ay bazı etkinliklere (spor faaliyetleri) katılmaktan alıkoyma cezası" verilmesine karar verildiğini, başvuranın bu cezaya karşı itiraz etmediğini, 21/6/2022 tarihinde kesinleşen disiplin cezasının 28/11/2022-28/12/2022 tarihleri arasında infazının gerçekleştirildiğini,

e. Başvuranın 20/5/2022 tarihinde saat 22.45 sıralarında B-4 koğuşunda boynunu jilet ile kestiğinin anlaşılması üzerine T/H hakkında disiplin soruşturması başlatıldığını, ilgili tutanak, adli sağlık raporu, T/H savunması ve tanık ifadelerinin birlikte değerlendirmesi neticesinde başvuran hakkında Disiplin Kurulu Başkanlığının 2/6/2022 tarih ve 2022/... sayılı kararı ile "İdare alınan sağlık önlemlerine uymamak" suçu nedeniyle kınama cezasına dair karar verilmesi gerektiği, ancak başvuranın disiplin dosyasında kaldırılmamış disiplin cezası olduğu anlaşıldığından 5275 sayılı Kanun'un 40'ncü maddesi gereğince başvuran hakkında "1 ay bazı etkinliklere (spor faaliyetleri) katılmaktan alıkoyma cezası" verilmesine karar verildiğini, başvuranın bu cezaya karşı itiraz etmediğini, 21/6/2022 tarihinde kesinleşen disiplin cezasının 28/10/2022-28/11/2022 tarihleri arasında infazının gerçekleştirildiğini,

f. 20/5/2022 tarihinde edinilen bilgiler neticesinde başvuran C.P. ve S.Ö.'nün A-24 koğuşunda kalan T/H'lere baskı yaptığı, hakaret ettiği, idareye karşı kışkırtarak isyan etmeye yönelik tahrik ettiği, koğuşta kalanların dilekçe vermelerine engel oldukları, başvuranın diğer mahkumlar arasında ilaç alışverişi olduğunun söylenmesi üzerine hakkında disiplin soruşturması başlatıldığını, ilgili tutanak, adli sağlık raporu, T/H savunması ve tanık ifadelerinin birlikte değerlendirmesi neticesinde başvuran hakkında Disiplin Kurulu Başkanlığının 2/6/2022 tarih ve 2022/... sayılı kararı ile başvuran hakkında "Kurumda Korku, Kaygı veya Panik Yaratabilecek Söz Söylemek veya Davranışta Bulunmak" suçundan dolayı 5275 sayılı Kanun'un 43/2-d bendi gereğince "ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası" verildiğini, başvuranın kaldırılmamış disiplin cezası olduğu anlaşıldığından hakkında "3 gün hücreye koyma cezası" verildiğini, başvuranın sırasıyla Bolu İnfaz Hakimliği'ne ve Bolu 1. Ağır Ceza Mahkemesi'ne itiraz yoluna gittiği, Bolu İnfaz Hakimliği'nin 2022/... Esas 2022/... Karar sayılı kararı ile 3 gün hücreye koyma cezasının onaylandığı, Bolu İzzet Baysal Ruh Sağlığı ve

Hastalıkları Hastanesi'nin 22/2/2023 tarihli adı geçen hücrede kalamaz raporuna istinaden verilen hücre cezasına karşılık ziyaretçi kabulden yoksun bırakma cezasına çevrildiğini,

g. Başvuranın 24/5/2022 tarihinde C-9 koğuşunda cam parçası ile kendisini kestiğinin anlaşılması üzerine T/H hakkında disiplin soruşturması başlatıldığını, ilgili tutanak, adli sağlık raporu, T/H savunması ve tanık ifadelerinin birlikte değerlendirmesi neticesinde başvuran hakkında Disiplin Kurulu Başkanlığının 2/6/2022 tarih ve 2022/575 sayılı kararı ile “İdare alınan sağlık önlemlerine uymamak” suçu nedeniyle kınama cezasına dair karar verilmesi gerektiği, ancak başvuranın disiplin dosyasında kaldırılmamış disiplin cezası olduğu anlaşıldığından 5275 sayılı Kanun’un 40’ncü maddesi gereğince başvuran hakkında “1 ay bazı etkinliklere (spor faaliyetleri) katılmaktan alıkoyma cezası” verilmesine karar verildiğini, başvuranın bu cezaya karşı itiraz etmediğini, 21/6/2022 tarihinde kesinleşen disiplin cezasının 29/08/2022-28/09/2022 tarihleri arasında infazının gerçekleştirildiğini,

h. Başvuranın 21/11/2022 tarihinde A-13 koğuşunda T/H M.Ç.’nin koğuşta küfürlü konuşması, başvuranın da içinde yer aldığı diğer koğuş arkadaşları ile gruplaşma yaparak küfürlü konuşan M.Ç. ve diğerlerine tehdit ve hakaretlerde bulduklarını, içlerinden birinin darp edildiğinin anlaşılması üzerine T/H hakkında disiplin soruşturması başlatıldığını, adli sağlık raporu, T/H savunması ve tanık ifadelerinin birlikte değerlendirmesi neticesinde başvuran Disiplin Kurulu Başkanlığının 5/12/2022 tarih ve 2022/... sayılı kararı ile “kasten yaralamak” suçu nedeniyle “1-10 gün arası hücreye koyma cezası”na dair karar verilmesi gerektiği, ancak başvuranın disiplin dosyasında kaldırılmamış disiplin cezası olduğu anlaşıldığından başvuranın iyileştirme programlarına uymayarak aynı şekildeki disiplin suçu gerektiren eylemlerine devam etmesi nedeniyle alt sınırdan uzaklaştırılarak “15 Gün Hücreye Koyma Cezası” verilmesine" karar verildiğini, ilgili yasal itiraz süreçleri tamamlandığında Bolu 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen hücreye koyma disiplin cezasının onaylandığını, başvuranın 22/02/2023 tarihli hücrede kalamaz raporuna istinaden verilen hücre cezasına karşılık ziyaretçi kabulden yoksun bırakma cezasına çevrildiğini,

ı. Başvuranın 6/12/2022 tarihinde saat 17.20 sıralarında B-9 koğuşunda sol koluna ve boynuna kesikler attığının anlaşılması üzerine T/H hakkında disiplin soruşturması başlatıldığını, adli sağlık raporu, T/H savunması ve tanık ifadelerinin birlikte değerlendirmesi neticesinde başvuran Disiplin Kurulu Başkanlığının 15/12/2022 tarih ve 2022/... sayılı kararı ile “İdarece alınan sağlık önlemlerine uymamak” suçu nedeniyle kınama cezasına dair karar verilmesi gerektiği, benzer şekilde önceki disiplin cezaları kaldırılmamış olduğundan başvuran hakkında “1 ay bazı etkinliklere (spor faaliyetleri) katılmaktan alıkoyma cezası” verilmesine karar verildiğini, başvuranın bu cezaya karşı itiraz etmediğini, 14/2/2023 tarihinde kesinleşen disiplin cezasının 20/2/2022-22/3/2023 tarihleri arasında infazının gerçekleştirildiğini,

i. Yine benzer şekilde A-26 koğuşunda kalmakta iken Bolu Cumhuriyet Başsavcılığına hitaben yazdığı 19/12/2022 tarihli dilekçesinde belirli H/T’lerin isimlerini belirterek “bu şahıslarla karşılaştığımda saldıracam ve ölümcül yaralar vereceğim” dediğinin anlaşılması üzerine hakkında disiplin soruşturması başlatıldığını, 1 gün hücreye koyma cezası verildiğini ancak kararın kesinleşmediğini,

j. 29/12/2022 tarihinde saat 19.45 sıralarında A-26 koğuşunda kalmakta iken başvuranın koğuş içerisinde diğer arkadaşları ile kavga etmesi sonucunda hakkında başlatılan idari soruşturma neticesinde hakkında 1 günlük hücreye koyma cezası verildiği ancak hücrede kalamaz raporuna istinaden disiplin cezasının ziyaretçi kabulünden yoksun bırakmaya çevrildiğini,

k. Başvuranın kendisinin isim vererek oluşturduğu ve 13 kişinin isminin yer aldığı hasımlılık dilekçesine istinaden T/H’lerin can güvenliğinin sağlanması, kurumun asayiş ve güvenliğinin temin edilmesi zorunluluk arz ettiği değerlendirilerek durumun Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nün İç Güvenlik Bürosuna bildirilmesine karar verildiğini, başvuranın zorunlu nedenle naklinin değerlendirilmesi için nakil talebinin

23/12/2022 tarihli yazı ile Genel Müdürlüğe sunulmak üzere Bolu Cumhuriyet Başsavcılığına bildirildiğini, Genel Müdürlüğün 6/1/2023 tarihli yazısı ile Kurum tarafından alınacak önlemler ile bahsi geçen kişiler ile karşılaştırılmayarak sorunun mahallinde çözülebileceği, kuruma geliş tarihi de dikkate alınarak başka bir kuruma naklinin uygun görülmediği, hasımlılık iddiasında bulunduğu kişiler ile karşılaştırılmaması hususunda ilgili personellere talimat verildiğini,

l. Başvuranın annesi Ş.P. tarafından Bolu Cumhuriyet Başsavcılığına yapılan şikayet neticesinde başlatılan soruşturmada görevli personeller hakkında görevi kötüye kullanma veya ihmali derecesinde bir eylemin tespit edilemediğini, keyfi bir uygulamanın bulunmadığının anlaşıldığını, bu sebeple soyut iddialar dışında görevli personeller hakkında kamu davasının açılmasını gerektirir nitelikte somut delil elde edilemediği anlaşıldığından 13/3/2023 tarihli 2023/... sayılı karar ile kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verildiğini,

m. Başvuranın Bolu Cumhuriyet Başsavcılığına gönderdiği 18/1/2023 tarihli dilekçesinde kendisine ceza infaz kurumunda kötü muamelede bulunduğu, psikolojik baskı gördüğü, koğuştaya yer alan diğer iki kişi kavga etmesin diye araya girip engellediğinde dahi kurum yönetimi tarafından hakkında 1 gün hücre cezası verildiği, tank olarak dinlenen şahıslardan hiçbirinin kendi aleyhine bir beyanının bulunmadığı, bu tür uygulamalarla intihara sürüklendiği, görevliler hakkında şikayetçi olduğu iddialarını içerir dilekçesi üzerine başlatılan soruşturmada 7/2/2023 tarihli ve 2023/... sayılı karar ile Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu görevlileri hakkında kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verildiğini,

n. Başvuranın hasımlılık iddiası üzerine yapılan araştırmada hasımlılık iddiası ile ilgili nakil talebinin CTE Genel Müdürlüğü tarafından reddedildiğini, hükümlü ile hasmı olduğu iddia edilen kişiler karşılaştırılmayacak şekilde cezasının infazına devam edildiği, başvuranın bulunduğu ceza infaz kurumlarında da benzer eylemlerinden dolayı disiplin cezaları almış olduğu, almış olduğu disiplin cezaları üzerinden görevli personeller hakkında çeşitli mercilere şikayette bulunarak ceza infaz kurumu görevlileri hakkında görevlerini kötüye kullandıklarından bahisle sık sık şikayetçi olduğunu, bu eylemleri ile kendisine ayrıcalık tanınmasını sağlamaya ve şikayetlerle görevli memurlar üzerinde ceza tehdidi ile baskı kurmaya çalıştığını, başvuranın şikayetleri üzerine başlatılan tahkikatlar sonucunda iddiaların gerçeği yansıtmadığı ve sık sık benzer şikayetlerde bulunduğu anlaşılmaması üzerine kamu görevlileri hakkında kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararlar verildiğini, başvuran hakkında yürütülen iş ve işlemlerin kanun, tüzük ve mevzuat hükümleri dahilinde yürütüldüğünü, başvuranın soyut iddiaları dışında kurum görevlilerinin gereğini yapmakta ihmali veya gecikme gösterdiğine veya kasıtlı olarak görev gereklerine aykırı hareket ettiklerine, başvurana hukuka aykırı kötü söz, hakaret ve şiddette bulduklarına dair herhangi bir delilin mevcut olmadığını ifade etmiş; yazılı görüşlerine ek olarak başvuranın hastalıkları ile ilgili tetkik, tedavi ve raporlarından oluşan sağlık dosyası evraklarını, hastaneye gidiş ve dönüşlerini gösterir teslim-tesellüm tutanaklarını, başvuran hakkında tüm ceza infaz kurumlarında verilen disiplin cezalarını gösterir çizelgeyi, Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından verilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararları sunmuştur.

4. Muhatap Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünün cevabı, başvurana yazılı görüşünü sunması için iletilmiş ancak başvuran Kurumumuza görüşünü iletmemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasına göre; "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.*"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan*

kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “*Ön incelemenin yapılması*” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuruların, “*inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması*” gerekmektedir.

8. Mezkûr Yönetmelik’in 65’inci maddesinin birinci fıkrasına göre; “*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; “*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*” Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda; başvuranın iddiaları, Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünün yanıtı ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. Anayasa’nın 17’nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 3’üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmeksizin işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa’nın 15’inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde Sözleşme’nin 15’inci maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörülmemiştir (AİHM, *Selmouni/Fransa [BD]*, B.No: 25803/94, 28/7/1999, para.95; *Assenov ve diğerleri/Bulgaristan*, B.No: 24760/94, 28.10.1998, para.93).

11. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), bir kötü muamelenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 3’üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini; bu asgari seviyenin göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid/Belçika*, B. No: 23380/9, 28/9/2015, para.86).

12. Somut olayda, birçok rahatsızlığı ve sağlık sorunu mevcut olan başvuranın iddiası, bulunduğu ceza infaz kurumunda kendisine haksız yere disiplin cezalarının verildiği, sistematik şekilde işkence ve kötü muameleye maruz kaldığı, hasımları ile aynı koşula verilmesi sebebiyle can güvenliğinin tehlikede olduğu yönündedir.

13. Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT)’ye göre mahpusların gözetim altında buldukları süre boyunca, tutukluluk sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir doktora erişimlerinin bulunması gereklidir. Sağlık hizmetleri, doktora danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir ([CPT/Inf (93) 12], para.34).

14. AİHM, mahpuslara yeterli tıbbi bakımın sağlanmamasının asgari eşiği aşan düzeyde kötü muamele oluşturabileceğini belirtmiştir. (AİHM, *Wenerski/Polonya*, B. No: 44369/02, 20/1/2009, para.58) Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol’ün “*Hükümlü veya tutukluların muayene ve tedavilerinin yapılacağı hastaneler*” başlıklı 34’üncü maddesinde yer alan düzenleme şu şekildedir: “(1) *Hastaneye sevki zorunlu görülen hükümlü veya tutukluların muayene ve tedavileri, bulunduğu yer ya da en yakın Devlet veya*

üniversite hastanesinin hükümlü koğuşlarında yapılır. 2) Bu hastanelere gönderilen hükümlü ve tutukluların başka yerlerdeki hastanelere sevki sağlık kurulu raporuyla; acil ve hayati tehlikesi bulunması hâlinde ise varsa biri hastalığın uzmanı olmak üzere iki uzman hekim tarafından verilen ve başhekim tarafından onaylanan ve hastalığın sebebi, tedavinin hangi sebeple bulunduğu hastanede gerçekleşmediği, hastaya nerede ve ne tür tedavinin uygulanması gerektiğini açıkça belirten bir raporla olur. Bu durumda da en yakın ve hükümlü koğuşu bulunan Devlet veya üniversite hastaneleri tercih edilir. 3) Hükümlü ve tutuklular acil haller dışında özel sağlık kuruluşlarına sevk edilmez. 4) Kampüslerde kurulan semt polikliniklerinde, kampüste bulunan ceza infaz kurumu hasta hükümlü ve tutuklularının yanında, başka ceza infaz kurumlarından gelen hasta hükümlü ve tutukluların da muayene ve tedavisi yapılabilir.”

15. 2015 tarihli Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları'nın 24'üncü maddesine göre; “Mahpuslara sağlık hizmeti sağlanması, devletin sorumluluğudur. Mahpuslar, topluma sağlanan mevcut sağlık standartlarından aynı şekilde yararlanır ve hukuki statülerine dayalı ayrımcılık olmaksızın, gerekli sağlık hizmetlerine ücretsiz erişime sahip olurlar.”

16. İhlal iddiasına muhatap Kurum tarafından gönderilen cevabi yazı ve ekleri incelendiğinde, başvuranla ilgili tetkik, tedavi ve raporlarına ait sağlık dosyası evrakları, hastanelere gidiş ve dönüşlerini gösterir teslim-tesellüm tutanakları, ekli diğer sağlık evraklarından da anlaşılacağı üzere hükümlünün gerek hastanede gerekse ileri tetkik ve tedavi merkezlerinde tedavilerinin ve muayenelerinin yapıldığı, reçete edilen ilaçların düzenli olarak tarafına verildiği sağlık belgeleriyle ispatlanmış olup hükümlünün tedavi imkânlarından faydalandığı görülmüş; muhatap Kurumun ilgili mevzuat ve içtihatlar doğrultusunda işlemlerini gerçekleştirdiği, başvuranın sağlık durumuna ilişkin gerektiği şekilde tıbbi bakım ve tedavi almasını sağladığı anlaşılmıştır.

17. AİHM, hapisane içindeki güvenlik rejiminin düzensizliği ve suçun önlenmesini, cezaevindeki mahpusların korunmasını ve kamu düzenini sağlamayı amaçladığını, bu nedenle cezaevi yetkililerinin güvenlik risklerini azaltmaya ya da sınırlandırmaya çalışan yolları uygulamalarının meşru bir çıkarı olduğunu, mahpus haklarıyla güvenlik rejimi arasında bir denge kurulduğu takdirde sınırlamaların gerekli ve meşru kabul edildiğini belirtmiştir (AİHM, Nazarenko/Ukrayna, B. No: 39483/98, 29/7/2003, para.165).

18. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un “Disiplin cezalarının niteliği ve uygulama koşulları” başlıklı 37'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir: “(1) Hükümlü hakkında kurumda, düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, ... yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlâl ettiğinde, eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre Kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır.”

19. 5275 sayılı Kanun'un “Yönetim tarafından alınabilecek tedbirler” başlıklı 49'uncu maddesi şöyledir: “(1) Yönetim, disiplin soruşturması yapılan hükümlünün odasını, iş ve çalışma yerini değiştirebilir, hükümlüyü kurumun başka kesimine nakledebilir veya diğer hükümlülerden ayırabilir. (2) Kurumun düzeninin ve kişilerin güvenliklerinin ciddi tehlikeyle karşı karşıya kalması hâlinde, asayiş ve düzeni sağlamak için Kanunda açıkça belirtilmeyen diğer tedbirler de alınır. Tedbirlerin uygulanması, disiplin cezasının verilmesine engel olmaz.”

20. Mahpusların, ceza infaz kurumlarında düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından 5275 sayılı Kanun ve ilgili yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlâl ettiğinde, eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre Kanun'da belirtilen disiplin cezaları uygulanmaktadır (TİHEK, B.No: 2022/1218, K. No: 2023/212, 23/2/2023, para.15).

21. Öte yandan, mahpusa kasıtlı bir biçimde verilen disiplin cezalarının süreklilik gösterdiği takdirde kötü muamele yasağının asgari eşiği aşılabilmektedir. Nitekim Anayasa Mahkemesi, kasıtlı biçimde açıldığı iddia edilen disiplin soruşturmalarıyla verilen toplam yirmi sekiz gün oda hapsi cezasını değerlendirirken korumasız ve zayıf durumdaki kişinin sistematik şekilde cezalandırılmasının kişide elem ve korkuya yol açabileceğini vurgulamaktadır. Mahkeme'ye göre bu durum kişinin ruhsal bütünlüğü ile onurunu zedeleyerek kötü muamele yasağının asgari eşiğini aşacaktır (AYM, *Bayram Tuğrul Yıldırım ve Hasan Yıldırım*, B.No:2014/5280, 24/5/2018, para.74-77).

22. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak nitelendirilebilecek tutum ve davranışların birçok tezahürü olmakla birlikte idare ve personelin kasıtlı davranışlarından, yönetsel hatalardan ve yetersiz kaynaklardan kaynaklanan kötü muamele olarak nitelendirilebilecek durumların örneği mevcuttur. Bu bağlamda, kişinin haksız nedenlerle sürekli disiplin cezası aldığı yönündeki iddialar kötü muamele yasağı çerçevesinde incelenebilirse de iddiaların yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilmemiş birtakım karinelere oluşması gerekmektedir (AYM, *Hakan Olğun*, B.No: 2014/15588, 25/1/2018, para.43).

23. Somut olay kapsamında, başvuranın bulunduğu ceza infaz kurumunda kendisine haksız yere disiplin cezalarının verildiği, sistematik şekilde işkence ve kötü muameleyle maruz bırakıldığı, hasımları ile aynı koşula verilmesi sebebiyle can güvenliğinin tehlikede olduğu yönündeki iddialarına ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından gönderilen hükümlü C.P. hakkında Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki eylemlerinden dolayı verilen disiplin ceza kararları ile başvurana ait bulunduğu tüm ceza infaz kurumlarında hakkında verilen disiplin cezalarını gösterir çizelge ve ilgili tüm bilgi belge incelendiğinde; söz konusu cezaların çok sayıda ilaç içmek, koşu içerisinde diğer arkadaşlarla kavga etmek, cam bardakla başka bir hükümlü/tutukluyu yaralamak, jilet yutmak, başka bir hükümlü/tutuklunun yüzünü kesmek, kendisine zarar vermek, idare tarafından alınan sağlık önlemlerine uymamak gibi eylemleri nedeniyle verildiği, başvuranın girişimde bulunduğu fiiller göz önünde bulundurulduğunda cezaların makul ve ceza infaz kurumunda düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğinin ve disiplininin sağlanması için gerekli olduğu, dolayısıyla kötü muamele yasağının asgari eşiğini aşmadığı değerlendirilmiştir.

24. Sonuç olarak yukarıda açıklanan nedenlerle, 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 69'uncu maddesinin birinci fıkrası kapsamında başvuruda kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

28/11/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĐLU
Üye